

Віктор НЕМЕЦЬ

**ТРАДИЦІЙНЕ ВЕСІЛЛЯ ВОЛИНІ
В ДОСЛІДЖЕННЯХ
ПОЛЬСЬКИХ ЕТНОГРАФІВ
другої половини ХІХ —
початку ХХ століття**

У статті аналізуються матеріали з весільної обрядовості, зафіксовані польськими дослідниками на теренах історико-етнографічної Волині в другій пол. ХІХ — на поч. ХХ ст. Автор розглядає матеріали з точки зору відтворення в них структури обряду, відображення атрибутивних компонентів, фольклорного наповнення, робить спробу оцінки достовірності зазначених джерел.

Ключові слова: Волинь, весільна обрядовість, польські етнографи.

© В. НЕМЕЦЬ, 2012

Весільна обрядовість належить до тих сфер народної культури українців, які постійно користуються інтересом з боку дослідників. Втім, на історико-етнографічній мапі України ще залишаються терени, традиційне весілля яких поки не знайшло належного висвітлення в науковій літературі. До таких, передусім, відносимо Волинь, — за визначенням львівського етнологіста і фольклориста Романа Кирчіва, — історико-етнографічний район Західного (Південно-західного) регіону України, що охоплює басейн верхів'я правих приток і середнього поріччя Західного Бугу — південні райони теперішніх Волинської і Рівненської, південно-західні райони Житомирської, північно-західну смугу Хмельницької, північні райони Тернопільської і Львівської областей [7, с. 134]. Зокрема, в контексті дослідження весільного обряду Волині нам можуть допомогти матеріали, зафіксовані польськими етнографами на згаданих теренах впродовж другої половини ХІХ — на початку ХХ століття. Саме в цей час з'являються розгорнуті описи весілля з достовірно визначених населених пунктів, що дають змогу простежити структуру весільного дійства як чітку послідовність етапів з певним обрядовим наповненням.

Метою нашої розвідки є аналіз матеріалів з весільної обрядовості (зібраних польськими народознавцями на Волині протягом другої половини ХІХ ст.) такими параметрами: структура, атрибутивний ряд, весільні чини.

На сьогоднішній день в українській історіографії практично немає наукових праць, предметом аналізу яких було б волинське весілля у записках польських дослідників, хоча вчені різних часів так чи інакше зверталися до цього питання. Зокрема, одним із перших в цьому сенсі був відомий харківський вчений-енциклопедист Микола Сумцов. У праці «Современная малорусская этнография» привертає увагу його бібліографічний огляд матеріалів, зібраних польськими дослідниками другої половини ХІХ ст. і опублікованих на сторінках краківського народознавчого видання «Zbiór wiadomości do antropologii krajowej» [1, с. 5]. Так, аналізуючи зміст «Пісень руського народу із села Залеванщина» Болеслава Поповського, він закидає автору відсутність вказівки на місцезнаходження цього населеного пункту [8, с. 143]. Така критика є не зовсім справедливою, оскільки в одному з попередніх випусків згаданого журналу, в матеріалах, присвячених весільній обрядовості села Залеванщина, Б. Поповський зазначив, що воно

знаходиться у Вінницькому повіті, на пограниччі Волинської, Київської і Подільської губерній [16, с. 30]. Особливої уваги, на думку М. Сумцова, заслуговують народознавчі записи Софії Рокосовської із с. Юрківщина Звягельського повіту. Зокрема, вчений відзначив описи обрядів як «гарного», так і «бридкого» весілля (коли молода виявлялася «нечесною»), а також зауважив, що весільні пісні, зафіксовані дослідницею, «наділені своєрідним характером живої імпровізації» [9, с. 265].

Далеко не всі матеріали польських народознавців досліджуваного періоду отримали схвальну оцінку М. Сумцова. Частина з них вчений без зайвих сентиментів відносить до тих, які не мають великого наукового значення через високий ступінь подібності з наявним уже масивом матеріалів. До таких М. Сумцов відносить й «Весільні обряди руського народу з села Кудинівці Золочівського повіту» Ванди Малиновської, яку критикує не лише за однорідність наведених пісень, а й за відсутність бібліографічних посилань [9, с. 267]. Резюмуючи огляд напрацювань польських дослідників другої половини XIX ст., вчений відзначив гендерний пріоритет жінок у фіксації та упорядкуванні пісенного матеріалу [8, с. 134].

У радянську добу доробок польських вчених на ниві української етнографії інтерпретувався крізь призму їх реакційності (представники цього напрямку заперечували самотність українців), або прогресивності, тобто прихильного ставлення і високої оцінки традиційної культури українського народу. Попри таке розмежування, саме в цей час у вітчизняній історіографії з'являється найґрунтовніша, на наш погляд, наукова праця, в якій на підставі рукописних та літературних джерел розглядається діяльність польських народознавців XIX ст., що займалися збиранням і систематизацією етнографічних матеріалів з України [1, с. 8]. Йдеться про книгу «Україна в дослідженнях польських етнографів XIX ст.» Зоряни Болтарович, в якій авторка, принагідно наводячи описи весільного обряду з теренів Волині, здійснених Оскаром Кольбергом, Тадеушем Стецьким, Броніславом Сокальським, Вандою Малиновською, Софією Рокосовською, Болеславом Поповським, відзначила належний рівень матеріалів і їх позитивну роль в контексті польсько-українських зв'язків в галузі етнографії.

В наш час, як уже зазначалося, маємо обмаль публікацій з досліджуваної проблематики, що, на нашу думку, пов'язано не стільки з відсутністю інтересу з боку вчених до етнографічних відомостей у польській науковій спадщині, скільки з браком якісних перекладів українською мовою матеріалів, зібраних польськими народознавцями в другій половині XIX століття.

Інформацію про весільний обряд Західної Волині на початку другої половини XIX ст. отримуємо із матеріалів відомого польського етнографа і фольклориста О. Кольберга, зафіксованих ним на цих теренах у 1862 році [4, с. 26]. Йдеться про весільне дійство таких сіл, як Туличів (зараз — с. Туличів Турійського р-ну Волинської обл.), Торчин (зараз — смт. Торчин Луцького р-ну Волинської обл.) і Висоцьк (зараз — с. Висоцьк Любомльського р-ну Волинської обл.). Слід зазначити, що не у всіх згаданих описах присутні типові риси весілля історико-етнографічної Волині. Розглянувши локалізацію цих населених пунктів, виявляємо, що двоє з них знаходяться на етнокультурних пограниччях: село Висоцьк — на Волинсько-Холмському, а село Туличів — на Волинсько-Поліському, тому очевидно, що це не могло не позначитися на весільній обрядовості цих місцевостей. Так, за свідченнями О. Кольберга, у Туличеві коровай виготовляли в день шлюбу, у неділю [12, с. 2], що є архаїчним різновидом цього обряду, типологічно більше притаманним для Полісся [2, с. 112]. Як зауважував Юзеф Третьак, видавець і один з упорядників волинських матеріалів О. Кольберга, видатний польський народознавець володів українською мовою рівно настільки, наскільки мав нагоду познайомитися з нею, перебуваючи на теренах Холмщини, у Люблінському воєводстві [12, с. VI]. Більше того, за словами Ю. Третьака, О. Кольберг іноді хибно подавав в записах вирази, значення яких не розумів [12, с. VII]. Нам не вдалося простежити подібних огріхів в описах весілля, проте без певних неточностей все-жтаки не обійшлося. Зокрема, змальовуючи сватання в Туличеві, польський вчений наводить окрім поняття «дружба», звичного для цієї місцевості найменування свата, ще й термін «дивошлюб» [12, с. 1]. На наш погляд, достатньо сумнівним видається поширення тут цього терміна, оскільки по-перше, він не фігурує в інших джерелах з цієї території, а по-друге,

достеменно відомо його побутування на Холмщині, де сватання називали «ходінням в дівослюб» [3, с. 286]. Відтак, можемо припустити, що О. Кольберг або записав цю назву від переселенців з Холмщини, або ж, перебуваючи свого часу в цьому краї і зафіксувавши там термін «дивослюб», згодом застосував його для означення особи, якій належала активна функція сватання в Туличеві. Додамо, що схильність О. Кольберга до повторного передрукування пісенних текстів з різних околиць відзначав також Іван Франко [10, с. 238]. Крім того, привертає увагу відсутність в жодному з трьох описів будь-яких згадок про весільне деревце, що викликає певний подив з огляду на наявність такої інформації у відомостях з цієї ж території, зафіксованих іншими польськими дослідниками [13, с. 4]. Разом з тим, не можемо не відзначити детальність, з якою О. Кольберг описав функції весільних чинів, випікання короваю, післявесільні звичаї і обряди тощо, а також ґрунтовність його матеріалів в цілому.

Заслужують на увагу записи весілля, здійснені О. Кольбергом на теренах Галицької Волині, в селах Ожидів, Олесько і Юшковичі (зараз належать до Буського р-ну Львівської обл.), які втім є не настільки докладними з точки зору висвітлення структури обряду, його атрибутивних компонентів і весільних чинів. В той же час, у даних описах знаходимо чималу кількість одиниць весільного фольклору, а також цінні відомості про післявесільний цикл [11, с. 343].

На початку 60-х рр. XIX ст. матеріальна і духовна культура Волині була предметом дослідження польського краєзнавця Т. Стецького. Зокрема, в одній із своїх праць він наводить збірний опис весілля із тих повітів (Заславський, Старокостянтинівський, Кременецький, Дубнівський, частина Звягельського, Рівненського, Острозького, значна частина Луцького і Володимирського), які на його думку складають терени Волині [20, с. 7]. Примітно, що Т. Стецький був одним з перших, хто навів докладні відомості про передвесільний етап вивідвання. Так, виконавцем функції з'ясування намірів родини молодої щодо ймовірного шлюбу, за його словами, виступала досвідчена і комунікабельна жінка, спеціально запрошена з цією метою родиною молодого [20, с. 65]. Цікаво, що заручини тут відбувалися в два етапи: на першому, що проходив в домі молодої, здійснювалося обдаровування родичів мо-

лодого, а на другому, що локалізувався в домі молодого, але вже без участі самих наречених, велися перемовини стосовно посагу, дня шлюбу, весільних подарунків тощо [20, с. 69].

Змальовуючи коровайний обряд, польський дослідник зосереджує увагу не стільки на самому процесі його випікання, скільки на відповідному пісенному супроводі. Автор також фіксує присутність іншого важливого атрибута — весільного деревця, яке в цих теренах іменувалося «вільцем» [20, с. 70], проте не вказує, якою була його доля після розподілу короваю. Не обійшлося в описі й без деяких помилок, пов'язаних з недостатнім знаннями Т. Стецького весільної термінології: так, наприклад, він хибно означає перепивання подарунків на весіллі поняттям «перезов» [20, с. 88], хоча насправді це дійство називають «перепоем» [5, с. 300].

У 1893 р. музей ім. Дідушицьких у Львові оголосив конкурс на кращий опис одного з повітів Галичини. За його підсумками, в числі переможців опинилася праця Б. Сокальського «Powiat Sokalski», присвячена економічній, етнографічній і географічній характеристиці цього повіту [1, с. 120]. У роботі знаходимо цікаві відомості про звичаї та обряди населення Сокальщини, з-поміж яких чільне місце було відведене весіллю. Матеріали довесільної обрядовості автор розмістив у п'яти підрозділах: загальний опис, два окремі описи із сіл Пархач (зараз — с. Межиріччя Сокальського р-ну) і Ліски (зараз знаходиться у Люблінському воєводстві Республіки Польща), весільний фольклор, а також дописки, що становлять добірку локальних особливостей весілля з різних сіл Сокальщини.

Висвітлюючи загальний образ весілля повіту, Б. Сокальський подає досить вичерпну характеристику складу весільної дружини обох наречених [19, с. 97]. Так, весільний поїзд молодого формувався з семи осіб, а саме: з «дружби» (старшого чоловіка), «старости», «свахи» (старшої жінки), двох «сватів» (неодружених парубків), «свашки» (молодої дівчини), а також «хорунжого», або «маршалка». В той же час, поїзд молодої налічував п'ять осіб: «дружбу», дві «дружки» (молоді дівчата) і два «свати» (молоді парубки), одному з яких діставалася роль «хорунжого» («маршалка») — чину, що в цілому викликає певний інтерес, з огляду на відсутність його побутування в інших районах Волині. Як зазначає Б. Сокальський, за

своїми функціональними обов'язками «маршалок» був однією з найважливіших персон весільної дружини, мав стежити за порядком весільної церемонії, знати увесь обрядовий пісенний супровід і єдиним зберігати тверезість аж до закінчення весілля [19, s. 98]. Маркером його повноважень слугували вила, вкриті пір'ям так, щоб не видно було дерев'яного держака; до верхів'я вил прикріплювалися дзвіночки. Загальна структура весільного дійства, за твердженнями польського вченого, виглядала так: вивідування, сватання («зальоти»), заручини, субота — запросини на весілля, випікання короваю та іншого весільного печива, взаємне передшлюбне пересилання подарунків між родами наречених, розплітання коси і вбирання молодої, посад кожного з молодих у себе вдома, розподіл короваїв і вечірня гостина, неділя — приїзд молодого до молодої, викуп коси молодої, шлюб, від'їзд кожного з молодих до себе і подальша зустріч на території когось із молодих, — залежно від того, чи молода йшла за невістку, чи молодий — за зятя [19, s. 100]. Хоча за свідченнями Б. Сокальського весілля в деяких селах могло тривати цілий тиждень, жодних обрядів післявесільного циклу він до своєї збірної моделі не включає.

Описи доповнюються великою збіркою весільного фольклору, який Б. Сокальський стратифікує на окремі групи: пісні, що виконують під час вінкоплетин, при розплітанні коси; пісні, якими супроводжується виробляння короваю; краєння і розподіл короваю; пісні, які співають у випадку сирітства котрогось із молодих; жартівливі пісні. Властиво, працю Б. Сокальського видатний український етнолог Володимир Гнатюк вважав найкращою з-поміж усіх поданих на конкурс, мотивуючи це присутністю у ній значної фактографічної бази, доступністю стилю написання, а також відсутністю в ній такого «*що не належало би до річи*» [6, с. 49]. Серед недоліків, відзначених вченим, — недостатнє знання автором української мови і певна тенденційність у висвітленні українсько-польських відносин. Для ілюстрації останнього В. Гнатюк наводить уривок з праці, в якому йдеться про те, що греко-католицькі священики нерідко перешкоджають укладанню шлюбів між хлопцем і дівчиною, якщо хтось із них є адептом римо-католицької віри.

Резюмуючи свій погляд на конкурсні роботи інституту ім. Дідушицьких, В. Гнатюк виділив кілька

ключових, притаманних їхнім авторам, недоліків [6, с. 53], які, на нашу думку, можуть бути зі значною вірогідністю екстрапольовані відносно до матеріалів, зафіксованих іншими польськими дослідниками в другій пол. XIX — на поч. XX ст.:

- недостатнє знання української мови;
- тенденційність у висвітленні деяких аспектів українсько-польських відносин;
- відсутність порівняльних зіставлень з іншими працями;
- брак покликань на локальні архівні матеріали.

Заслужують на увагу народознавчі відомості, розміщені у часописі «Zbiór wiadomości do antropologii krajowej» — друкованому органі Антропологічної комісії Академії наук у Кракові, що почав виходити у 1877 році. Поряд з іменами відомих етнографів-дослідників побуту і культури українського народу Оскара Кольберга, Ісидора Коперницького, Едварда Руліковського на його сторінках зустрічаємо імена багатьох етнографів-аматорів — Юзефи Мошинської, Софії Рокосовської, Ванди Малиновської, Северини Шаблевської, Болеслава Поповського, А. Брикчинського та інших, які щедро надсилали матеріали з України, надаючи при цьому значну перевагу питанням духовної культури. Зокрема, Е. Руліковський у «Записках етнографічних з України» змальовує деякі весільні звичаї і обряди у Бердичівському повіті [18, s. 121]; за його словами, весілля тут починалося в суботу з розплітання коси молодої, причому в той же час відбувалося випікання короваю. Наступного дня молодий приходив зі своїм поїздом по молоду, щоб разом їхати до вінчання, після якого подальше святкування відбувалося на території молодої, в тому числі й перевірка її чесності [18, s. 121]. Що цікаво, на знак позитивного результату цієї перевірки обов'язково пекли пиріжки з тертим маком, а в разі негативного — з сухим. Автор зауважує, що короваїв неодмінно пекли два — і в молодої, і в молодого; згодом у коровай встромлювали «ільце» з сосни, прикрашене яблуками, калиною і штучними квітками з гусячого пір'я. Як стверджує Е. Руліковський, якщо соснової гілки для «ільця» не знаходилося, тоді використовували гілку вишневу. Після розподілу короваю «ільце» закидали під стріху; якщо б воно відразу впало на землю, або в повітрі було б підхоплене кимось із хлопців, то дружба повинен був пригостити їх горілкою [18, s. 122].

Цінні відомості про післявесільний цикл на Волині знаходимо в інших матеріалах зі шпальт часопису «Zbiór wiadomości do antropologii krajowej», зібраних В. Малиновською на Золочівщині (Львівська обл.) і С. Рокосовською у селі Юрківщині Звягельського повіту (зараз це село вже не існує, а м. Звягель — це сучасне м. Новоград-Волинський, районний центр Житомирської обл.). Так, за даними В. Малиновської, окрім ритуальних актів зав'язування хустки молодій, виводу, відвідування пана і обдаровування роду, в першій повесільній понеділок відбувалась «утилізація» весільних атрибутів: квітку, що була пришпилена до шапки молодого, зашивали в подушку, а весільне деревце закидали на дах [15, s. 263]. Крім того, авторка зазначає, що місцеве духовенство застерігало селян не затягувати святкування весілля [15, s. 264]. Інша згадана нами дослідниця, — С. Рокосовська, фіксує обрядовий акт перевірки господарської вправності молодих: свати жартома виготовляли для молодої веретено і змушували її прясти, а молодого «вчили» молотити ціпом [17, s. 166]. Нарешті, заслуговує на увагу значний за обсягом опис весілля з села Залеванщина Вінницького повіту, здійснений Б. Поповським [16, s. 30—85] і розміщений на сторінках згаданого краківського часопису. Так, за його даними, після вінчання молоді йшли кожен до свого дому, але того ж дня пізніше молодий приходив зі своїм поїздом по молоду, дорогою до якої його перепиняли хлібом і сіллю місцеві парубки [16, s. 50]. Щедро представлений у даному записі й весільний фольклор — 264 пісенні тексти.

У 1926 р. Польське краєзнавче товариство у Варшаві видало збірник матеріалів, присвячених Кременецькому повіту, один з яких пропонує нам загальний опис весілля із вказаних теренів [14, s. 42—50]. Надзвичайно цікавим тут видається змалювання обрядодій, що відбувалися після першої шлюбної ночі молодих: у випадку, якщо молода виявлялася «чесною», на даху хати закріплювали деревце, прикрашене квітками, або кольоровим папером, в протилежному ж разі пекли півня, якого перед тим роздирали живцем, або відрізали йому голову [14, s. 47].

На опис обрядового печива волинян Луцького повіту, в тому числі й весільного, натрапляємо в одному з номерів часопису «Ziemia Wołyńska» [13, s. 2—5]. Так, за даними автора, в коровай встромляли три гілки — «теремини», 25 см довжиною кож-

на, обкладені тістом, що пеклося разом з короваєм; згодом, під час розподілу короваю, їх віддавали батькам когось із молодих [13, s. 4]. Цікаво, що в цій місцевості коровай завжди виготовляла непарна кількість коровайниць, що загалом розходиться із загальноволинською традицією.

Таким чином, аналіз матеріалів з весільної обрядовості, зафіксованих польськими етнографами на теренах Волині в другій половині XIX — на поч. XX ст., спонукає до наступних висновків:

1. На сьогоднішній день відчувається потреба у докладнішому вивченні народознавчих матеріалів, зафіксованих польськими дослідниками на теренах Волині у згадуваний період, про що свідчить незначна кількість ґрунтовних публікацій з окресленого питання.

2. До основних огріхів, притаманних розглянутим описам весільної обрядовості, можна віднести недостатнє володіння українською мовою їх авторами, що проявилось передусім у незнанні тонкощів термінологічної площини весілля, а також майже цілковита відсутність порівняльних зіставлень з іншими працями.

3. Попри згадані недоліки, відомості про весільний обряд на досліджуваних теренах, зафіксовані польськими вченими впродовж другої половини XIX — на початку XX ст. можуть відіграти важливу допоміжну роль у визначенні загальної обрядової моделі волинського весілля.

1. Болтарович З. Україна в дослідженнях польських етнографів XIX ст. / Зоряна Болтарович. — К. : Наукова думка, 1976. — 139 с.
2. Борисенко В.К. Весільні звичаї та обряди на Україні / Валентина Кирилівна Борисенко. — К. : Наукова думка, 1988. — 192 с.
3. Борисенко В.К. Обряди життєвого циклу людини / Валентина Кирилівна Борисенко // Холмщина і Підляшшя: Історико-етнографічне дослідження. — К., 1997. — С. 280—309.
4. Вахніна Л. Народна культура Волині у висвітленні польських дослідників XIX століття / Леся Вахніна // Минуле і сучасне Волині: Освіта. Наука. Культура : тези доповідей та повідомлень IV Волинської історико-краєзнавчої конференції (13—14 квітня 1990 року). Ч. II. — Луцьк, 1990. — С. 25—26.
5. Вовк Хв. Шлюбний ритуал та обряди на Україні / Хведір Вовк // Студії з української етнографії та антропології. — К. : Мистецтво, 1995. — С. 219—323.
6. Гнатюк В. Рецензія на роботи Б. Сокальського, Я. Байгера і С. Стшетельської-Гринбергової / Воло-

- димир Гнатюк // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. — Львів, 1900. — Т. XXXIII—XXXIV. — С. 38—54.
7. Кирчів Р. Историко-этнографічні райони України та етнографічні групи українського народу / Роман Кирчів // Етнографія України : навч. посіб. / за ред. С.А. Макаруча ; вид. 2-ге, перероб. і доп. — Львів, 2004. — С. 124—148.
  8. Сумцов Н. Современная малорусская этнография (Малоруссы в современной польской этнографии) / Николай Сумцов // Киевская старина. — 1896. — № 7—8. — С. 133—150.
  9. Сумцов Н. Современная малорусская этнография (Малоруссы в современной польской этнографии) / Николай Сумцов // Киевская старина. — 1896. — № 9. — С. 262—274.
  10. Франко І. Огляд праць над етнографією Галичини в XIX в. / Іван Франко // Вибрані статті про народну творчість. — К., 1955. — С. 233—242.
  11. Kolberg O. Dzieła wszystkie. Ruś czerwona / Oskar Kolberg. — Wrocław ; Poznań, 1976. — Т. 56. — 445 s.
  12. Kolberg O. Wołyn: Obrzędy, melodye, pieśni z brulionów pośmiertnych przy współudziale St. Fishera i F. Szopskiego wyd. J. Tretiak / Oskar Kolberg. — Kraków, 1907. — 450 s.
  13. Leski Z. Pieczywo ludu wołyńskiego / Zygmunt Leski // Ziemia Wołyńska. — Łuck, 1938. — R. I (№ 2). — S. 2—5.
  14. M. R. Kilka słów o ludzie okolic Krzemieńca / M. R. // Krzemieniec. Praca zbiorowa. — Warszawa, 1926. — S. 42—50.
  15. Malinowska W. Obrzędy weselne ludu ruskiego we wsi Kudynowcach, powiecie Złoczowskim / Wanda Malinowska // Zbiór wiadomości do antropologii krajowej. — Kraków, 1883. — Т. 7. — S. 244—264.
  16. Popowski B. Pieśni i obrzędy weselne ludu ruskiego w Żaléwańszczyźnie / Bolesław Popowski // Zbiór wiadomości do antropologii krajowej. — Kraków, 1882. — Т. 6. — S. 30—85.
  17. Rokossowska Z. Wesele i pieśni ludu ruskiego ze wsi Jurkowszczyzny w pow. Zwiąhelskim na Wołyniu / Zofija Rokossowska // Zbiór wiadomości do antropologii krajowej. — Kraków, 1883. — Т. 7. — S. 150—166.
  18. Rulikowski E. Zapiski etnograficzne z Ukrainy / Edward Rulikowski // Zbiór wiadomości do antropologii krajowej. — Kraków, 1879. — Т. 3. — S. 62—166.
  19. Sokalski B. Powiat Sokalski pod względem geograficznym, historycznym i ekonomicznym / Bronisław Sokalski. — Lwów, 1899. — 491 s.
  20. Stecki T. Wołyn pod względem statystycznym, historycznym i archeologicznym / Tadeusz Stecki. — Lwów, 1864. — Т. I. — 388 s.
- Viktor Nyemyets*
ON TRADITIONAL WEDDING RITE
IN VOLHYNIA LAND
AFTER THE RESEARCH-WORKS
BY POLISH ETHNOGRAPHERS
of the 2nd half of XIX and early XX cc.
- In the article have been presented and analyzed some source materials on the wedding rites, gathered by Polish researchers in the territories of Volhynia at the 2nd half XIX and early XX cc. The author has considered these data reviewing survived possibilities for reproduction of ritual structures, representation of attributive components and folkloric contents and making an attempt to check the reliability of these sources.
- Keywords:** Volhynia, wedding ritual, Polish Ethnographers.
- Виктор Немец*
ТРАДИЦИОННАЯ СВАДЬБА ВОЛЫНИ
В ИССЛЕДОВАНИЯХ
ПОЛЬСКИХ ЭТНОГРАФОВ
вт. пол. XIX — нач. XX века
- В статье анализируются материалы по свадебной обрядности, зафиксированные польскими исследователями на территории историко-этнографической Волини во второй пол. XIX — в нач. XX века. Автор рассматривает данные материалы с точки зрения воссоздания в них структуры обряда, отображения атрибутивных компонентов, фольклорного наполнения, делает попытку оценки достоверности данных источников.
- Ключевые слова:** Волинь, свадебная обрядность, польские этнографы.